

Liber magistri pauli Sussheij de Borby in quo
Continentur plurima 1491

Dindij de fastis libri sex

Opusculum marcielli de quatuor diebus

Tractatus de successione ab intestato M. gress

Tractatus de ma. reli. fratris Cursus

Tractatus de appen. ingratia

Orationes philippi Berwaldi 7 alia 19

Glossa Johannis de Nanning super apocalypsin sancti

Tractatus de spectatu hominis

Tractatus super quatuor Smar.

Articuli ordinati parisijs

Liber lovis Cypriani de yndicta de

217

XV. G. 1158. 1-11

**Tractatus de materia celi
in quo declaratur quid pla**

**to Aristoteles Commentator. dñs Egidius de Roma
quid ue. b. senserit Thomas de celi compositione et
que opinio sit pbabilior ostenditur.**

Iuxta coelum

H. 9774

Xv. Q. 1155, 14

Incipit prologus in tractatu de materia celi

Omnium natura in nos venientium donorum dei, hoc maximum existimo, ut nos homines secundum superiorem portionem naturaliter super materialia elevari, et ipsa summa divinaque entia contemplari hic in terra circum errantes possimus. Et certe quanto illa divina entia a nobis plus elongata sunt tanto vehementius animus noster ad illa sciendum speculandumque marcescit. Quamquam autem totius humani desiderii visus in ea entia contemplanda tendat ob ipsorum tamen nimiam supra materiam elevationem, nequaquam propriis innisi viribus ea plene cognoscere possumus. Taceo de seipatis ipsis, cum neque de mobilibus que motu circumgiran sempiterno, nobis sine formidine pertrare partis scientia certa sit. Nostra enim scientia ex sensu omnium habet. Cum deficiente sensu aliquo, necesse est deficere scientiam que secundum illum sensum habet. Posteriorum primo. Cum ergo corpora celestia nostris sensibus non nisi secundum stellam (que teste Averrois spissior pars est sui orbis) subiacent, ut domino Alberto celi scoto placet, reliquum vero orbis non comprehensum sit nisi per rationem, ideoque varias inter nos hic pertractamus de orbium substantia opiniones arbitantes nos habere scientiam cum longe hec quam habemus cognitio de eis a scientie certitudine deficiat. Quid mihi dicam, cum illustrissimi viri demonstrare se credentes vix opinionem generarint. Averrois namque ipse Aristotelis commentator in libello suo que de substantia orbis subtili pertraxit ingenio, corpus celeste ex materia formamque minime proponi se probasse gaudet, cum tamen nostri potissimi doctores dominus Egidius de Roma Thomas quoque beatus, id neque opinioni probabili simile fore assenserint. Quia ergo ita est (optimi studentes) et mihi et vobis prodesse cupiens, ad communem utilitatem de ea materia congerere quendam tractatum cogitavi, quo et Commentatoris opinio, domini Egidij, beati quoque Thomae, suaviter breviterque pertractabitur, ut unusquisque unam eligat cui dicat. Tu sola mihi places, fateor tamen me diffusius illam quam teneo pertractaturam opinionem, responsurumque ad aliarum opinionum rationes, quod et cuilibet licitum sit. Descindam autem tractatum ipsum in sex capitula. In quorum primo narrabo opinionem platonis cum eiusdem improbatione. In secundo Commentatoris opinio narratur que inter ceteras communior est et quid Aristoteles senserit explicatur. In tercio opinionem Thomae et Egidij ponam et quomodo inter se differunt ostendam. In quarto conclusionem quam teneo veram, rationibus et auctoritatibus confirmabo. In quinto rationes commentatoris solam atque aliorum qui per conclusionem positam militat. In sexto et ultimo quedam dubia in medium deducam, quibus ita determinatis, veniam de obmissis precabor. Nolo enim hoc brevi tractatulo omnia que de hac materia ventilantur narrasse, sed solum loco muneris studiosis studentibus aliquod sciri difficile, ne eius ignorantia aliquando ab extraneis caperentur contulisse.

**Capitulum primū in quo opinio Platonis atq; antiquorū
Aristotelem p̄cedentiū ponit atq; improbat.**

Quoniam autem tunc aliquis recte indicat in aliqua materia
que pars p̄dictionis est vera . cum colores vtriusq; partis
cognoscit . Ideo si p̄fecte scire volumus . an celum compo-
situm sit ex materia et forma vel nō . necesse est vt prius alioz
recitemus opiniones et maxime illorū qui plus p̄bilitatis in rōnibus
suis habere videntur . De materia autem celi aliter senserūt antiqui aliter
vero moderniores Volunt em̄ plato et omnes phī antiqui ante Aristo-
telez (vt refert beatus Tho . in parte prima . q . 66 . ar . 2 .) q̄ omnia
corpa tam superiora q̄ inferiora essent de natura elemētari . Et quia elemē-
ta conueniunt in vna materia . et sunt ad inuicē trāsmutabilia . vt p̄his
ostēdit in primo de generatiōe et in sc̄do . Ideo s̄m hūc modū oīa corpa
habebant eandem materiaz . et erant quantū est ex natura sui adinuicē
trāsmutabilia . Si autē corpa celestia erant incorruptibilia hoc plato
ascribat nō p̄diciōi materie sed voluntati artificis . Unde dicebat in
Thimeo . O dii deorū quorū opifex paterq; ego . natura quidez vestra
mutabiles . voluntate autē mea sic p̄manebitis . quia voluntas mea ma-
ior est nexu vestro . Sed contra hanc opinionē Platonis et aliorū pro-
bat p̄his in primo celi q̄ necesse est p̄ter quatuor elementa ponere quin-
tum corpus simplex . ex natura sui incorruptibile . Et est ratio eius talis
Motus circularis est simplex . Sed omnis motus simplex est per se pri-
mo alicui⁹ corpi simplicis . ergo mot⁹ circularis est per se primo alicui⁹
corpi simplicis . Sed nō est per se quatuor elementorū . quia quodlibet
illoz mouet̄ motu recto . sed vni⁹ corpi simplicis est tm̄ vnus motus
simplex secundū naturā p̄p̄iam . ergo est alicui⁹ alterius corpi simpli-
cis a quatuor elementis et sic est aliqd corpus simplex circulariter motū
p̄ter quatuor elementa . Q̄ autē illud corpus sit incorruptibile ex na-
tura sui p̄bat . p̄ . ibidem tali rōe . Quia quicquid corrumpit̄ habet cō-
trariū . Sed celo nihil est p̄trarium . Quia p̄trariorū corpa sunt con-
trarij motus . sed mot⁹ celi (cū sit circularis) nulli est p̄trari⁹ . ergo celū
ex natura sui est incorruptibile . Relinquit̄ ergo platonis opinio falsa .

**Capitulum secundū in quo narratur opinio
Commentatoris cū suis rationib⁹ motiuis .**

Post Platonis vero philosophiā peripatheticorū p̄ualuit opi-
nio . cuius conditor Aristoteles philosophorū princeps fuit .
eius quoq; fidelissim⁹ declarator Auerrois . qui de hac mate-
ria sp̄arsim in suis scripsit commentarijs . Facius tm̄ in libello quem de
substantia orbis fecit . eā p̄tractauit . negās materia (que s̄m se potētiā
nominat ad esse) in celo Sed cui⁹ opiniois ip̄e Aristotelis fuit . temere

diffinire nolo. Quidam enim ex verbis Aristotelis elicere nituntur. celum
habere materiam. adducetes auctoritatem in octavo metaphisice. ubi
dicit philosophus quod in naturalibus quidem substantiis sempiternis aut. alia ratio
forsan enim quedam non habent materiam aut non talem. sed forsan secundum lo-
cum mobilem. In quibus verbis philosophus clare videtur procedere materiam in
celo. licet illa sit alterius rationis a materia inferiorum. Sed saluo semper meliori
iudicio. dico ad presens. quod secundum Aristotelem et Commentatorem suum non
potest in celo sustineri materia proprie dicta que sit in potentia ad esse. Quod
primo philosopho ex auctoritate iam immediate allegata. in qua philosophus expresse
negat materiam. que est in potentia ad esse. sed solum dat sibi potentiam ad ubi
Unde dicit Commentator ibidem. quod omnia corpora celestia non habent mate-
riam. Materia enim in rei veritate cuius esse est in potentia. non inuenitur nisi
in substantiis generalibus et corruptibilibus. Substantie vero eterne quia
in eis non est potentia ad corruptiones. non est in eis materia. sed materia
eorum est aliquid existens in actu. scilicet corpus et ideo dignius hoc nomen sub-
iectum. quod hoc nomen materia Et subdit in eodem commento. id est. allegans
auctoritatem Themistii quod sol et luna et stelle aut sunt forme sine materiis
aut habent materias per equivocationem. sicut est dispositio in materia in-
tellectus. Et paulo infra dicit philosophus in textu in hec verba. Nec
omnis. id est. cuiuslibet materia est. sed quorum est generatio et transmutatio
ad invicem. Quocumque autem sine transmutatione sunt aut non est horum mate-
ria. Preterea in nono metha. dicit. quod nulla potentia ad esse est sempi-
terna. Cuius rationem subiungit. quia omnis potentia ad esse est predicatiois
et ideo illud quod habet potentiam ad esse. hoc et potentiam ad non esse. Ergo
tale non potest esse sempiternum. quare celum si est compositum ex materia et
forma non erit sempiternum. Preterea in eodem metaphisice nono dicit
philosophus. quod ideo celum semper movetur quia motus eius non est super potentiam predicatiois id
est super materiam que est potentia ad esse et non esse. Ex quibus clare patet quod
secundum philosophum in celo non est ponenda materia. Et hoc expresse habet ab
Averrois Commentatore suo. qui in libello de substantia orbis probat in celo
materiam non esse. Et est ratio eius una hec. Ubi cumque solum reperitur trans-
mutatio secundum dispositiones accidentales ita quod nullo modo est ibi transmuta-
tio secundum dispositiones substantiales. ita reperitur ibi ratio corporis quod nullo
modo ibi erit materia nec habens materiam. Sed in celo sic est quod ipsum nullo
modo secundum substantiam transmutatur. sed solum secundum dispositiones accidentales
ut secundum ubi. ergo in supercelestibus ita reperitur ratio corporis quod nullo modo ibi
erit materia nec habens materiam ergo est corpus simplex. **P.** Quocumque
forme non habet peritiam. necesse est illas esse nec generabiles nec corrup-
tibilis nec habentes subiectum eodem. Sed forma celi non habet peritiam
quod indicat motus eius. ergo. Preterea Ad motus debet correspondere mobili.
Et quia motus celi est simplex. sequitur quod ipsa corpora celestia sint simplicia. et
neque gravia neque levia. Et quia corpus habens materiam est corpus compositum
ergo ipso quod celum est corpus simplex. sequitur quod non habet materiam. Ex quibus
A uij

liquet fm opinionē Aristotelis et pmentatoris in celo materiā non esse
que dicit potentiā ad esse . sed est simplex corpus actu existens . subiectū
suo motori et non habet esse formaliter a motore vel ab alia forma . sed so
lum est in eo potētia ad vbi . Sed diceret aliquis . Tamen pmentator
in principio libelli sui de substātia orbis dicit . q corpus celeste pponit
ex duab⁹ naturis sicut corpa generabilia et corruptibilia . due aut nature
ex quib⁹ pposita sunt generabilia sunt materia et forma ergo Respondeo
q celum capitur dupliciter vno mō p aggregato ex motore et mobili .
et sic necesse est celū esse ppositum ex duabus naturis scz mouēte et moto
Luius ratio est qz . Omne qd mouet ex se pponitur ex duab⁹ naturis scz
agente motū et recipiente motū . Sed celū mouet ex se vt dicit phis in
octauo phisicorū ergo . Alio mō capit celū p ipso moto tm siue p ipsa
quita essentia . semoto motore . et sic nō est pposituz ex materia et forma
et de celo illo modo accepto loquor in hoc tractatulo .

Capitulum terciū in quo ponitur opinio . B . thome et dñi
Egidij de Roma qui concorditer probant in celo esse materiā
et quomodo inter se differunt ostenditur .

Quod philosophorū positionem accipiendum est quid nostri
senserint doctores . dñs Egidius de Roma et beatus Tho
mas de aquino . qui et si ambo in celo materiā ponant . inter
se tm diuersi sunt . vt patebit . Qu aut in celo sit materia . pbat
domin⁹ Egidius de Roma in suo Exameron . et in scdo scripto . di . iz
q . 3 . ar . 3 . taliratione . Videm⁹ em in celo esse quātitatem et alias qua
litates sensibiles . Et quia omne accidēs fundatur in aliqua substātia
oportet et illa in aliqua fundari substātia . Querit igitur de illa substan
tia . vtum sit simplex vel pposita . Simplex esse nō potest . qz si esset sim
plex vel esset materia vel forma . cū non sit dare nisi tres substācias mate
riam formā et ppositū . Cū ergo substātia celi dicat esse substātia simplex
non erit substātia pposita . Erig ergo vel materia vel forma . Sed non
materia . cum materia sine forma esse non possit . Erig itaqz forma sine
materia . S; forme immateriales nō sunt susceptie accidentiū sensibiliū
nec possunt esse subiectū eoz . illa ergo accidētia que videm⁹ in celo . erūt
sine subiecto . qd est impossibile . Preterea pbat hoc idē . B . tho . par .
i . q . 66 . ar . 2 . qz vt dicit impossibile est ponere aliquod ens actu . quin
vel ipm totū sit act⁹ et forma . vel habeat actū vel formā . Semota ergo
per intellectū substātia sepata que ponit motor . si corpus celeste non est
habens formā (quod est componi ex forma et subiecto forme . sequitur
q sic totū forma et actus . Omne aut tale est intellectū in actu . quod de
corpe celesti dici non potest cum sit sensibile ergo rē . Preterea pōt hoc
idem pbari sic . Omne quantū est habens materiā . qz quātitas a toto
genere psequit materiā . sed celū est quantū ergo . Preterea omne quod

pprie mouet habet materiā partē sui . quia vt dicit scō methaphisice
Materiā in omni eo quod mouet intelligere necesse est . Sed celū vere
mouetur ergo . Sed diceret aliquis . Sicut in aliquo reperitur trāsmutatio
ita in eo reperitur et materia . qz trāsmutatio fecit noscire materiā vt
dicit pmentator . 8 . metha . Sed in celo non reperit trāsmutatio nisi
ad vbi . ergo ei⁹ materia erit quid in actu et sic corp⁹ simplex . Preterea
Si in celo necessario esset materia vel hoc esset ratioe sue corporeitatis .
vel ratione quāritatis vel ratione motus localis . Nō ratione primi qz
forma dat esse corporeum non materia . Nec ratioe scōi . qz licet quan
titas indeterminata insit ratione materie quāritas tñ determinata inest
ratione forme . Nec ratioe terciij . qz motus localis nō inest rōne materie
sed rōne corporeitatis . Ad primū dicendū fm q dicit dñs Egidius in
scōo sententiarū di . iz . q . 3 . ar . 3 . qz cuz dicitur q trāsmutatio fecit sci
re materiā . hoc potest esse dupliciter . Vel qz trāsmutatio illa est ad ta
lem ppositiōm . quia facit q materia pūngat forme et facit ppositiōm
cum forma . Vel qz talis trāsmutatio nō facit tales ppositiōez nec trās
mutat ad formā . sed p̄supponit talē ppositiōm . et p̄supponit ppositiōm
materie cū forma . Trāsmutatio ergo celi que est solū ad vbi . nō est trās
mutatio materie ad formā . sed est trāsmutatio p̄supponēs ppositiōm ma
terie cū forma . Ad scōm respondet Thomas de argen . in scripto scōi
di . iz . ar . 3 . qz in celo est materia ppter omnia illa mēbra inquisitionis
Et ad primaz pbatōm dicit . qz eo ipso q forma celi dat esse corporeū .
oportet te ponere materiā que recipiat tale esse corporeū . quia alias vel
daret sibi ipi esse et esset causa sui ipsius . vel quāritati seu ceteris suis acci
dentibus . et hoc est impossibile . quia faceret vnū cū accidētib⁹ fm esse
substantialē . Ad scōam pbatōm dicit qz dato qz quāritas determinata
insit ratione forme . nō tñ inest ipi forme . sed inest materie rōne forme .
Ad terciā pbatōem dicit qz dato qz motus localis insit rōne corporei
tatis . quia tñ corporeitas de p̄dicamēto substantie nō pōt esse sine materia
ideo nec talis mot⁹ . pprie loquēdo de motu locali qd dicit ppter mo
tū substantie separte Sed licet beatus Thomas et dñs Egidius in hoc pue
niant qz in celo sit materia . est tñ diuersitas inter eos . qz dñs Egidius di
cit eā esse eiusde⁹ rōnis cū materia hoz inferiorū . Thomas vero ecōuer
so dicit eaz esse alterius rōnis . Quod pbat pte prima . q . et . ar . supra
allegatis . tali ratōne . Illorū nō est vna materia que sic se habent qz ma
teria vni⁹ nō est in potētia ad omnē formā ad quā est in potētia materia
alterius . Quia cū materie fm se pueniat esse in potētia . ergo vnitas et
diuersitas materie p̄siderāda est fm vnitatez et diuersitate potētie Sed
materia celi non est in potētia ad illas formas ad quas est in potētia
materia inferiorū ergo nō est vna materia celestiu et inferiorū . Et p̄fir
matur eius opinio . Quecūqz differunt genere naturali differunt materia
et habent materiam alterius rōnis . Sed corruptibile et incorruptibile
differunt genere naturali . vtpatet decimo methaphisice ergo . Preterea

dicie pbus decimo metha . q̄ corruptibiliū et incorruptibiliū nō est eadē
materia . Et ad hoc adduci possent auctoritates pbi supius in capitulo
sc̄do allegate . licet illud minime velint .

Capitulū quartū in quo opinio dñi Egidij de Roma decla-
ratur atq; auctoritatib⁹ rationibusq; confirmat̄ .

Aductis opinionib⁹ philosophorū ac beati thome de Aquino declarare restat opinio dñi Egidij . quā ego pbabiliorē
teneo Ad cuius evidentiā scienduz fm dñm Egidij in suo
Exameron . et in sc̄o scripto sententiarū di . iz . q . 3 . ar . 3 . q̄
materia triplē . pōt dici vna . Primo mō per vnā et eandē rōm suscipi-
endi formā . Alio mō p̄ transmutatiōez ad formā . vt aliqua duo dicant̄
habere eandē materiā . quia materia vni⁹ potest trāsmutari ad formā al-
terius . Tercio mō per carentiā om̄is actus et omnimodā indifferētiā
Sc̄m hoc igit̄ dico tria Primū loquēdo de materia inferiorū et superiorū
q̄tū ad modū suscipiendi formā . nō est vna materia superiorū 2 inferiorū
Lius ratio est . quia sub alia rōne recipit̄ forma in celestibus q̄ in illis
inferioribus . qz materia celi recipit formā sine priuatiōe annexa . cū for-
ma celi nō habeat p̄trariū . priuatio aut̄ nō sequit̄ nisi formā habentem
p̄trariū . Sed materia illorū inferiorū recipit formā cū priuatiōe annexa
qz forma quā recipit̄ habet p̄trariū ergo . Sc̄m . Loquendo de materia
inferiorū et superiorū p̄ trāsmutatiōez ad formā sic dico . q̄ iterū non est
vna materia superiorū et inferiorū . Lius ratio est . qz quēcūq; non sunt
adinuicē trāsmutabilia . isto mō nō habent eandē materiā . fm q̄ dicit̄
pbus in libro de generatiōe q̄ oim̄ trāsmutabiliū adinuicē est eadē ma-
teria S; corpora celestia et illa inferiora nō sunt adinuicē trāsmutabilia
qz tunc celū naturaliter esset corruptibile . cui⁹ oppositū pbus demon-
strat in primo celi ergo . Terciū loquēdo de materia inferiorū et superiorū
per carentiā om̄is actus et p̄ omnimodā indifferētiā sic dico . q̄ omniū
materialiū tam superiorū q̄ inferiorū est vna materia et q̄ materia celi est
eiusdē ratiōis cū materia illorū inferiorū . Quod pbo primo auctoritate
Alicēne primo libro sufficiētie sue ca . iiii . vbi ait . Myle cōmune est om-
nibus et naturaliter generatis et illis que sunt de numero perpetuorum
Sc̄do auctoritate dñi Egidij de Roma in multis locis . in scripto sc̄di
di . 3 . q . 3 . ar . 3 . et in exameron de operibus sex dierū et in tractatu quez
specialiter fecit de materia celi . Ubi dicit q̄ nulli antiquorum doctorū
nec philosophorū nec sanctorū de hijs cui puenit̄ ad eū fm ea q̄ vidit̄
fuerūt hui⁹ positiōis . q̄ in celo esset materia vera . et q̄ corpus celi circū-
scripta intelligētia . esset p̄positū ex duab⁹ substantijs . ex materia scz et for-
ma . et tñ materia illa esset differēs per essentiā ab ista sicut aliqui et mag-
ni moderni doctores posuerūt . Antiqui em̄ doctores . vel negauerunt
in celo esse materiā . vt posuit p̄mentator . vel si posuerūt ibi materiā .

dixerunt eam esse eandem cum materia istorum inferiorum. probatur hoc idem
rationibus quarum prima est talis. Nam materia secundum se est potentia pura. Sed
actus est qui distinguit septimo metha. Tolle ergo actus. tollis omnem
distinctionem. Et quia materia celi est potentia pura. et materia istorum inferiorum
est potentia pura. si absolueret per intellectum ab omni forma materia
hic et ibi. non haberet per quid differeret. quia in potentia pura non potest esse
distinctio. Et quia unitas materie est accipienda per indifferentiam ut Commentator
in duodecimo methaphisice tradit. eo ipso quod materia talis absoluta
ab omni forma. non habet per quid differat a materia istorum inferiorum. sic
absoluta. oportet quod sit una materia et eadem per essentiam et eiusdem rationis hic
et ibi. Preterea In tota rerum universitate non est dare duas res diversarum
rationum que omnino equaliter distent a primo principio. Sed materie superi-
orum et inferiorum secundum se accepte per necessitatem equaliter distant a deo seu a pri-
mo principio. quia cum quelibet earum secundum se accepta sit pura potentia. que-
libet distabit a puro actu qui est deus tanta distantia. qua maior nec est nec
esse potest inter entia positiva. igitur non possunt esse diversarum rationum secundum se
essentialiter differentes. Sed diceret quis. Sicut species eiusdem generis differunt
suis differentiis. differentie autem non differunt aliis differentiis sed se ipsis
Sic res opposite differunt suis principiis scilicet per materiam et formam. principia
tamen differunt seipsis. et ideo sicut forma celi et forma rerum inferiorum differunt
seipsis. sic materia celi et materia inferiorum differunt seipsis. Respondetur quod
non sequitur. quia quousque principia formalia possunt secundum se differre et inter se et
a principiis potencialibus. tamen principia pure potentialia secundum se considerata. nul-
lo modo ab invicem differre possunt. Patet ergo quod secundum opinionem domini Egidij
de Roma. necesse habemus ponere in celo materiam eiusdem rationis cum ma-
teria illorum inferiorum. loquendo de materia per omnimodam indifferentiam
formatam. secus si loquimur de materia quantum ad modum recipiendi formas
sive quantum ad transmutationes ad formas quia tunc est alterius rationis hic et ibi.

Capitulū quintū in quo ostendit̄ q̄ dictarū opinionū sit p̄ba-
bilioꝝ et secundū hanc solvant̄ rōnes aliorum.

Dicitur superioribus ostendi capitulis. quid secundum quos doctores
de hac tenendum sit materia. Neque enim plures respondendi circa
hanc materiam inveniuntur modos. Ideo consequenter. quia unus utraque
quod partem veram arbitrari non potest. ad unum illorum me determinabo
et aliorum rationes probabiliter enervabo. Et quia modus dicendi domini Egidij de
Roma mihi probabilior videtur. efficaciorque habet rationes. quibus in veritate
respondere non possum. Ideo dico ad presens cum eo. quod in celo necesse
est esse materiam. contra Commentatorem. et eiusdem rationis cum materia illorum
inferiorum. Contra beatum Thomam. Neque etiam iam intendo per ista opinioe plu-
res adducere rationes. ne nimium plures tedio afficiam audientes. Si tamen hanc
materiam ad saturitatem aliqui videre voluerint legant tractatum domini Egidij

quem de materia celi fecit Ad auctoritates igitur Aristotelis et Comen-
tatoris dico salua pace negando eas. qz vt patuit in capitulo tercio fm do-
minu Egidiu de Roma. et bñ Thomā. necesse est nos ponere in celo
materiā. que fm se p̄siderata nominat potētiā ad esse Et si dicit mibi ex
nono metha. q materia est qua res p̄t esse et nō esse. si igit celū est p̄po-
sitū ex materia et forma. aliqñ p naturā corrūperet. Preterea ex eodē no-
no q tūc aliqñ celum stabit qz erit supra potētiā p̄dictionis Respon-
detur q neutru horū necessario sequit. neqz em celū corrūpet. neqz ali-
qñ cessabit a motu naturaliter saltez. qz ibi est materia sine priuatiōe. S3
materia put stat sub priuatiōe. est causa corruptiōis et aliorū defectūz
fm q ait cōmentator in primo phisicorum in hec verba q ens in poten-
tia est aliquid cui accidit priuatiō non in sui subā. Priuatiō aut fm q est
priuatiō est nō ens p̄ se Et ex hoc apparet q omne habēs materiā est gene-
rabile et corruptibile. Nā in natura materie est priuatiō forme. Et si in
sui natura esset formata nō reciperet formas nisi ens generaret ex ente. q
admodū si in sui natura esset priuatiō simplicit̄. tūc omnino nihil gena-
ret ex ea. Est igit quasi p̄posita ex esse et nō esse Et ex hoc declarabit q
corpa celestia non habent materiāz omnino. qm tunc essent generabilia
et corruptibilia p̄pter mixtiōem priuatiōis cū natura eorū. Nihil em
est aliud causa generatiōis et corruptiōis q̄ prima materia p̄pter nō esse
qd̄ mixtū est in substātia eius hec ille In quib⁹ verbis p̄metator primo
vult q si in celo esset materia. esset ei p̄iuncta priuatiō. S3 respondeo q
verū esset. si illa materia reciperet formā habētes p̄trarium. Seco vult q
materia p̄pter nō esse. i. p̄pter priuatiōes est causa generatiōis et corrup-
tiōis. S3 dices Tñ fm phm in p̄io phisicorū ipa materia nata est appe-
tere et desiderare ipam formā fm ipius naturā. Respondeo fm q Johā-
nes de Sanduno dicit in primo phisicorū verum est p̄cipaliter S3 dis-
positiue ipa priuatiō est causa eius appetit⁹ ad formā et p̄sequens gene-
ratiōis et corruptiōis. Cū dicit p̄mentator ibidem q materia fm q ac-
cidit ei priuatiō est innata appetere se assimilari p̄io principio fm q po-
test et hoc est appetere receptiōes forme. Ad primā rōm Cōmentatoris
dico q licet celū nō trāsmutet nisi fm dispositiōes accūtales. huiusmōi
tā trāsmutatiō necessario p̄supponit p̄positiōem ex materia et forma vt su-
peri⁹ patuit p̄ dñm Egidiu Ad scdam dico q licet celū nō habeat mate-
riā p̄iunctā priuatiōi. cuiusmōi requirūt generabilia et corruptibilia. siue
forme habentes p̄trariū. est tñ ibi materia sine priuatiōe. Ad terciā dico
q celū dicit esse simplex sicut et motus ei⁹ non q nō sit p̄positū ex mate-
ria et forma. sed qz non h3 adiunctas qualitates scdas rōe cuius diceret
aut graue aut leue. Verum tñ qz auctores magni potius veniūt saluan-
di q̄ p̄dempnādi Dico q etiā opinio Aristotelis et ei⁹ Cōmentatoris in
lumie naturali sustineri possunt. sub distinctiōe de triplici materie ac-
ceptiōe superi⁹ posita. Ad rōnes vero beati thome respōdendo. Ad pri-
mam respōdet Tho. de ar. in scripto scdi di. iz. ar. 4. q ex hoc q ma

tertia vni⁹ nō est in potētia ad om̄s formas ad quas est materia alteri⁹ nō
arguit diuersitas essentialis materiariū . licet bñ arguat diuersus mod⁹
earū puta q̄ vna p̄cipet suā formā cū annexa priuatiōe forme opposite
alia vero sine priuatiōe eo q̄ sua forma nulli alteri p̄trariat . Preterea si
ista ratio esset sufficiens tunc materia vni⁹ celi esset alteri⁹ rōnis a materia
alterius celi . cū materia vni⁹ celi non sit in potētia ad formā alteri⁹ celi
Ad scōam dicit q̄ nō oportet ea q̄ differunt genere naturali . differre in
materia . sic q̄ eorū materie s̄m suas essentias sint diuersarū rōm . sed suf-
ficiat q̄ habeant diuersum modū recipiēdi formā . Ad terciā dicit eodez
mō sicut iam dictū est patet igit̄ quid habeat respōdere ad rōnes Lō-
mentatoris et beati thome volēs tenere opiniōez dñi Egidij de Roma
Qui vero vellet positiōem phorū tenere . respōderet ad rōnes Egidij et
Thome . Sed qui opinionē . b . Thome ap̄ pbat . soluat rōnes quas p̄
se adducit dñs Egidij . Ego vero soluere vt saporē faciā non possūz
posito em̄ in celo materia et p̄siderata ip̄a s̄m se . semota omni forma nō
habem⁹ p̄ quid vna differat ab alia . q̄re reliquit q̄ hic et ibi sit vna .

**Capitulum sextum et vltimū in quo tolluntur aliquę
difficultates que ex premissis oriri possunt .**

Ad pleniores de hac materia tradicōm . necessario aliquas ha-
beo de medio tollere difficultates . q̄ ex dictis originē sumere
possunt Dicitū ē em̄ celū habere materiā . qd̄ tñ . p . negat . ne
cogere^t dicere celū esse corruptibile . et cessare aliqñ p̄ naturā
a suo motu . Dicitū est insup . materiā esse vnā . qd̄ tñ iterū videt̄ esse in-
cōueniēs . cū esse vnā a forma sit . Et igit̄ hec tollant̄ . mouebo tria du-
bia . Primum cū celum sit p̄positum ex materia et forma an ne aliquan-
do per naturam corrumpetur sicut ista inferiora que composita sunt
ex materia et forma . Scōm cuz motus celi fiat supra materiam . an ne
cessabit aliquando per naturam a motu suo vt timuit Aristoteles . Ter-
cium cum esse vnū a forma sit . quomō materia dicit̄ vna cum s̄m se
p̄siderata nullū includat actū . Ad primū dubiū respōdet s̄m dñm Egi-
dij in scripto scōi . q . 3 . ar . 3 . dubio . 2 . q̄ causa quare aliqd̄ est corrup-
tibile . originaliter nō est ip̄a materia qlitercūq̄ accepta . sed materia reci-
piēs formā habētes p̄riū . et cui annexa est priuatiō . Ad cui⁹ euidentiam
sciēdū q̄ priuatiō nō ē annexa nisi forme p̄rie . Ideo nō sūt generatiōes
nisi ex p̄trarijs et in p̄traria . forme ergo illoz inferiorū que sunt forme ha-
bentes p̄trariū . materia earū est subiecta generatiōi et corruptiōi . Quia
existēs sub vno p̄trario hz priuatiōez alteri⁹ p̄trarij . ex qua priuatiōe ma-
teria vidēs se turpez et defectiū appetit esse sub alio p̄trario . Et q̄ non
pōt duo p̄traria p̄fecte habere simul . appetitus nō pōt esse s̄ciat⁹ . Insa-
ciata vero semp̄ ad maleficiū machinat̄ . qd̄ totū ex priuatiōe p̄tingit vt
haberi pōt ex p̄rio phisicōz . Sed forma celi cū sit forma nō habēs p̄riūz

materia celi subiecta tali forme. nō habebit priuationē annexā. et non
videbit se ex hoc turpez. vt machineē ad maleficiū. i. corruptiōez sue
forme. Ea ppter celū incorruptibile pseruat. qz vtpatuit hz materiaz
nō annexā priuationi. Ad scdm dubiū respōdet fm dñm Egidium in
qōlibeto primo. q. 13. q. cū motus celi sit a virtute nō organica Virt⁹
aut nō organica nō fatiget in mouēdo. Absqz fatigatōe et pena potest
esse talis motus et psequēs p naturā non oportet desinere ipm motuz.
Cū dicit phus scdo de celo et mūdo. q. mot⁹ celi est sine labore. Si cū
motor celi in mouēdo fatigatē vel hoc esset rōne mobilis vel rōe mo-
toris. Nō primū qz celū naturaliter inclinā ad talez motū qui est circa
mediū et cui nihil est pstranū quare ppetuus esse pōt. Nec scdm qz est vir-
tus nō organica. cui nulla accidere pōt pena. S. d. Tñ fm phm in se-
cūdo de celo et mūdo. Si adderet vna stella ipi orbi. motor ei⁹ moue-
ret cū labore et pena. quare motori celesti pōt accidere labor et fatigatio
in mouēdo. Respōdet dñs Egid⁹ vbi sup qz ibi labor et pena nō sunt ac-
cipienda absolute. sed p quadā in pporciōe vsus sensus. Si stella aliqua
adderet orbi esset ibi labor et pena. i. in pportō mouētis ad mobile. Ad
terciū dubiū respōdet fm Cōmentatorē duodecimo methaphisice qz ali-
quid esse vnū numero pōt intelligi dupliciter. Vno mō positue et est il-
lud qz hz vnā formā individualē que est ens actu et indiuisum in se. Si-
cut Corneli⁹ et qd cū qz aliud indiuiduū. Alio mō priuatiue scz p priua-
tiōem omniū formarū individualiū a quib⁹ est multitudo indiuiduorū.
Adodo materia prima nō est vna primo mō. qz in se nō habet aliqz for-
mā. sed scdo mō qz si fm se p siderat et p priuatiōem omniū formarū est
vna in omibz tā superiorib⁹ qz inferioribus. Et tantum de tercio dubio
Nec sunt. lectores optimi. q loco muneris vobis offerre volui. vt ita
in genuz meum (qd et tarduz et obitum est) paulisper exercitarem.
et mendatiōi tñ cuiuscūqz gratis et boni viri nō odio et vana detractiōe
impediti. equo antio in hoc opusculo in vnū collecta subijcio. Et si qd
minus bene positum fuerit. Veniam posco. Si vero vtiliter editum p-
studio reperietis. honorem deo dicatis qui nunc et perhenniter bene-
dictus sit in secula seculorum amen.

ExPLICIT tractatus de materia celi collectus a fra-
tre Petro kef cursore de Eflingen diui ordinis fra-
trū heremitarum Sancti Augustini Anno domi-
ni. i. 4. 9. 4. in alma ac florentissima vniuersita-
te lipczensi.

Slonowce, wyl. Jolow (2018)
FDK u PKZS

217

manuscr.
Sci.

107

Handwritten notes at the top of the page, partially obscured by the main text.

Quis in orbis deas
fecit tunc in
deus e. p. a. p. e. u. a.
mucuda

Extremi sensus ad unum signum capillo...

Et gelidum subitum sagora pectus...

Ille tenens baculum dextra...

Edidit hoc nobis ex phoe...

Disce metum possi...

Quod peris et voces...

Neobdantur qui...

Aspice plura...

Aucidus hanc...

Ignis: aqua: terra:...

De semel...

Arduus...

Adde...

Tunc ego...

In faciem...

Nunc quoque...

Ante quod...

Accipe...

Hanc...

Quicquid...

Omnia...

Et...

Quis...

Et...

Et...

Iam signa

Va iam ad...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

vide...

...

...

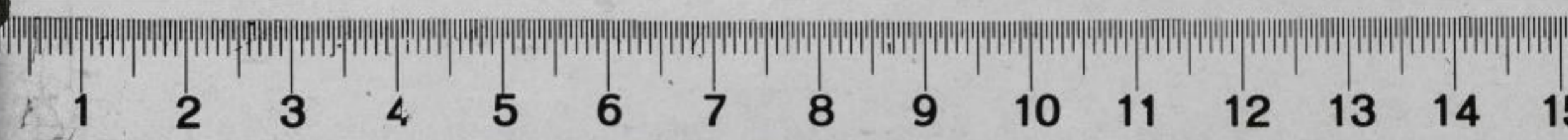
...

...

...

...

...

et hinc hinc ponit Cui a fudo dno & hinc
tempore auno imperatoris & auno & hinc
Descriptio vermi temporis
elegantissima

Dic age frigus quare nomine incipit annus:

Hyperbaton est

Qui melius per ver incipiendus erat:

Omnia tunc florent: tunc est nova temporis etas:

Et nova de trauido palmide gemma turget:

Et modo formatis operiente frondibus arbor:

Prodit et in summum seminis herba solani:

Et replentur volucres concentibus aeta mulcent:

Ludit et in pratis: luxuriatq; pecus:

Tunc blandi soles: iantrata; prodit hirundo:

Et interm cessa sub trabe figit opus:

Tunc patitur cultus ager: et renouatur aratro:

Hec anni novitas iure no canda fuit:

Quaerit an multis: non multis ille moratus:

Contulit in verus ista sua verba dnos:

Dum noui prima est veterisq; nouissima solis:

Principium capiumt phoebus et annus idem:

Postea mirabar cur non sine liris esset:

Prima dies, causam percipiantus ar:

Tempora ceptis nascenti reb; agendis:

Totus ab auspicio ne foret annus iners:

Quisq; suas artes ob idem delibat agendo:

Nec plusq; solitum testificatur opus:

Mox ego cur quamvis aliorum nomina placeat:

Iam tibi pimum cura merumq; fere:

De possis aditum pec me, qui limina seruo:

Ad quoscunq; vales inquit habere deos:

Arguit qd auct
debet hinc in
p

Hinc dno
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

q
p

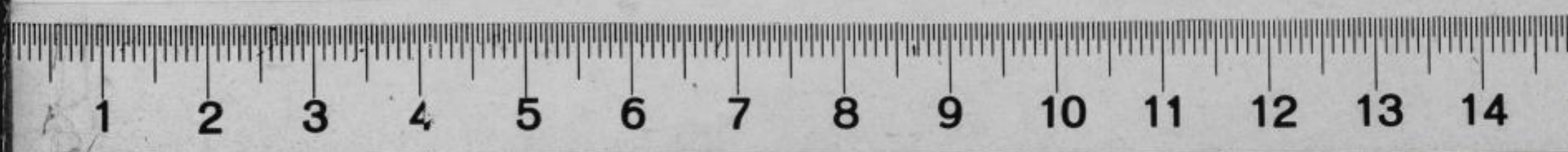
q
p

q
p

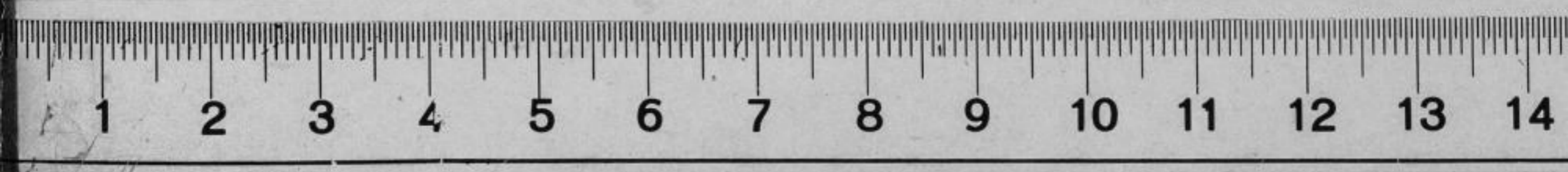
q
p

Sors sua quilibet optat tibi ceceplis ely sus
 Dicitur: hinc celestia fuisse senis
 Ille domum glandes: excussa mora ruberis
 Portaret exsuris arida lingua facis
 Silia parva duas redigebat monte capellas:
 Et tener incunis filius eger erat.
 Mater ait virgo: mota est dea nomine matris:
 Quid facis insolitis in comitata locis?
 Perstitit senio: quamvis onus viges: et orat
 Ut subeat tecta quantula cunq; case.
 Illa nega: simuloratur animum: mitraq; capillos
 Preferat instanti calia dicta refert
 Sospresas: semperq; parens, mihi filia rapta est.
 Heu melior quanto sors tua sorte mea est
 Dixit ut lachryme: nec enim lach: vni are deoz est
 Decidit in repidos lucida gutta sinus
 Stant pariter molles animis virgo q; senex
 Quibus heolusti verba fuere senis:
 Si tibi: quam raptam quereris: sit filia sospres
 Surge: nece rigue despice tecta case.
 Qui dea sit inquit: susti qua cogere posses:
 Saepe long' sero: subsiquitur a senem
 Dor somni narrat quod sit tibi filius eger
 Negapias somno: inuigilet: mala
 Illa saporiferum pappos in iura penares
 Colligit: assilene pappo per humo

Atq[ue] ita[m] meo nobis gelum est habitabile dicitur
 Tartarea recipi ne quoq[ue] valle iubeat
 Et facta fuit p[ro]p[ri]etas nisi i[n] p[ro]p[ri]etate esset
 Bis tribus deus in mensuris illa foret
 Turc[us] dentium vultumq[ue] ceteris sanis i[n]q[ui]re cepit
 Imposatq[ue] suis speciea fetta domo
 Quaeq[ue] p[ro]p[ri]etas cessat in missis in alia
 Et vix de gestis vultu cepit d[omi]n[us] p[ro]p[ri]etate
 Illa decet ceteris in mensuris cerealibus illas
 Sumite nunc pulli velleris d[omi]n[us] abest
 Occupat ap[er]tis idus cognomine victo
 Iuppiter hac illi sunt data templa die
 Hac quoq[ue] in fallor populo dignissima nosse
 Aeria libertas cepit habere sua
 Ante seculum tunc pete namta portus
 Ventus ob occasu grandine i[n]fusus est
 Sic licet et fuerit tamen hac in t[em]p[or]e cessat
 Grandine milita concubie amica sua
 Tecta post veteris quod in t[em]p[or]e fecit idus
 Pontifices sorda sacra litas bone
 Sorda faciens bos est fecundaq[ue] dicitur fecit
 hinc etiam fetus nomen habere putant
 Quisne grandis pecus est grande quoq[ue] semine terre
 Telluri plene victima plena datur
 Pars cadit arte totis ter venas curia dactas
 Accipit et largo sparsa venose madet

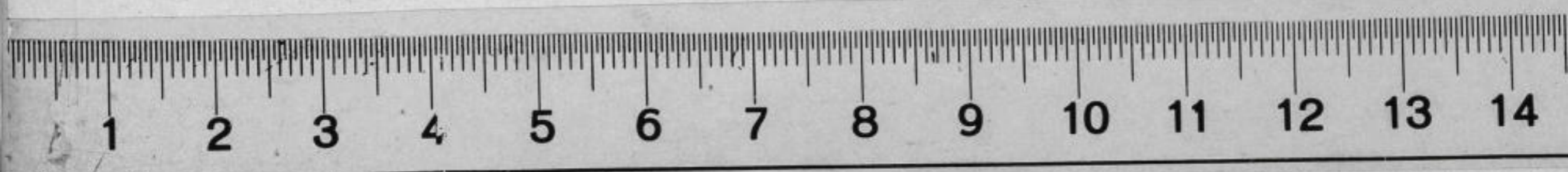
p[er]debet[ur] t[er]ra s[ub] s[e]d[e] s[ed] et equo[rum] t[er]ra[m] u[er]a[m] &
 Et celum leu[is] s[ed] in l[oc]o s[ed] in u[er]a[m] a[ut] i[n] g[ra]m &
 Sol quo q[ui] p[er]mittit s[ed] in l[oc]o g[ra]m i[n] t[er]ra u[er]a[m] &
 Et u[er]a[m] i[n] p[er]p[et]uo ex l[oc]o s[ed] in u[er]a[m] i[n] t[er]ra u[er]a[m] &
 Sed neq[ue] t[er]ra d[ic]it[ur] s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Syden[ic]e d[ic]it[ur] s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Sepe al[ia] s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 In s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Et laens d[ic]it[ur] s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Et t[er]ra s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Donec h[oc] t[er]ra s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Co[r]p[us] d[ic]it[ur] s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Hinc s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 H[oc] t[er]ra s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Nec m[od]o s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Aurea p[er]p[et]uo s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Confedere s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Nomen s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Proxima s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Sit p[er]p[et]uo s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Hic s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Dum s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Terra s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Edidit s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &
 Mille manus illis dedit: et pro curibus am[er]ic[is] &
 Atq[ue] ait s[ed] in p[er]p[et]uo s[ed] in u[er]a[m] &

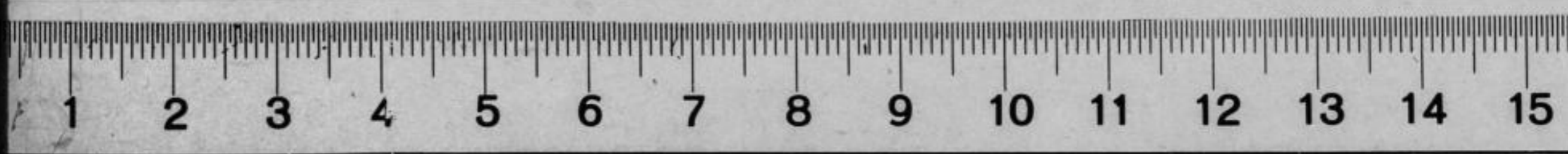
Manus

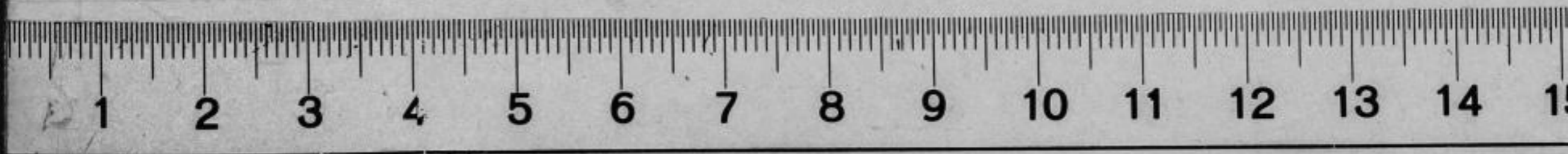
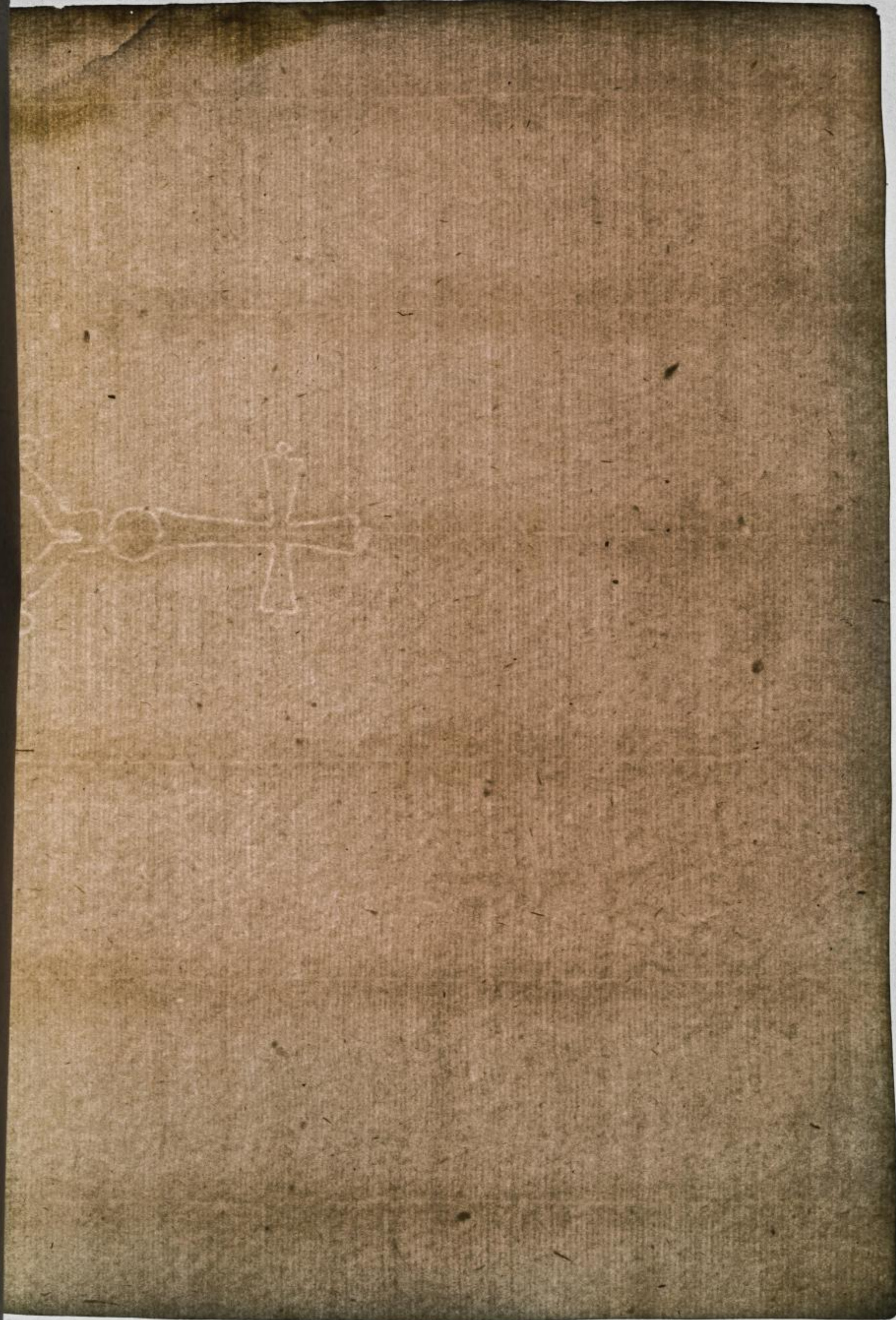
Handwritten notes in the right margin, partially illegible.

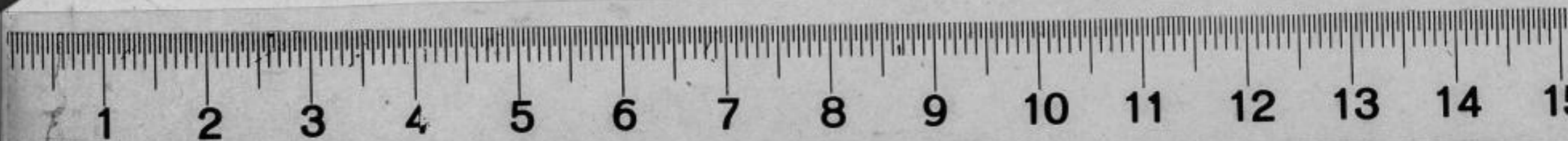
Original orig

11 14

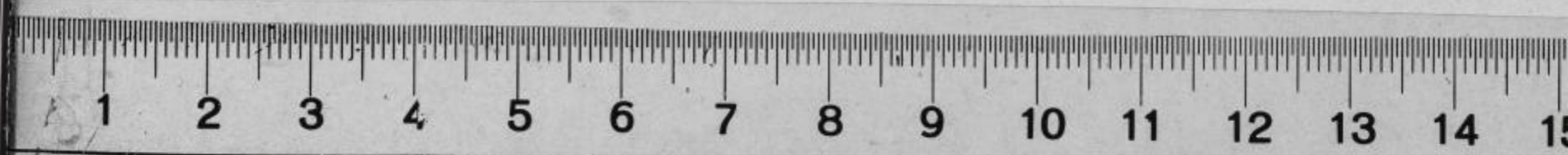

Observatio Inter observationē et observantiaz
observantia Observatio regule et doctrine et ar-
obesse tis est observantis observantia de cultus.
officere Inter obesse et obocere. Obest qui nocet.
Occupatus Occupat qui nocere vult. Inter occupatū
difficilis et occupatū. Occupatus in vno loco esse
Oleas diffusus in pluribus. Inter oleas et oli-
olivas vas oleas arbores dicimus unde fiunt oli-
Olim ueta olivas ipsas baccas idest fructus un-
quōdā de sit oleum. Inter olim quondam et ali-
quōdā quādo. Olim preteritum tempus ostē-
quōdā dit quādo p̄s. an̄i futurū. s̄ quōdā
quōdā et quādo in certis locis patet. In eū
quōdā tempore demonstrat. Inter oēs cunctos et
quōdā omnes. Oēs quoz mentio est qui in
quōdā diversis locis. Inter qui vbiq̄ sunt
quōdā vniuersi in vno loco conuersi sunt. Inter
quōdā omne et totum. Oēs ad multitudinem et
quōdā ad numerum pertinet. Vt oīs homo oēs
quōdā homines et omne verus esse dicimus. To-
quōdā tum ad magnitudinem ita vt totum
quōdā corpus tota terra tota celū. Inter obur-
quōdā gare et obonere admonere et submonere.
quōdā admonere. Oburgat qui s̄ p̄tate monet p̄tate be-
quōdā submonere. subolem admonet vt in omet memor-
quōdā am. submonet vt possit ordinare pronun-
quōdā ciare. Oburgat in iurgando potestas in
quōdā iudicando benignitas in admonendo
quōdā memoria in submonendo officium. In-
quōdā ter ordinatores et obon. ionem. Ordina-
quōdā tio simple est dispositio vaga. Inter oc-
quōdā cultes de occulte iaret. s̄ zelāt. Int omis-
quōdā sere et omittere omisit. q̄ ordies itenpit
quōdā multusq̄. nullusq̄ s̄ multusq̄. multusq̄.

Quartū sententiarum

¶ Quod baptisati a iohāne rebaptizabuntur baptisimo xpi
de necessitate salutis. Quod in omni characterē indelibile
in partem create ymaginis etc.

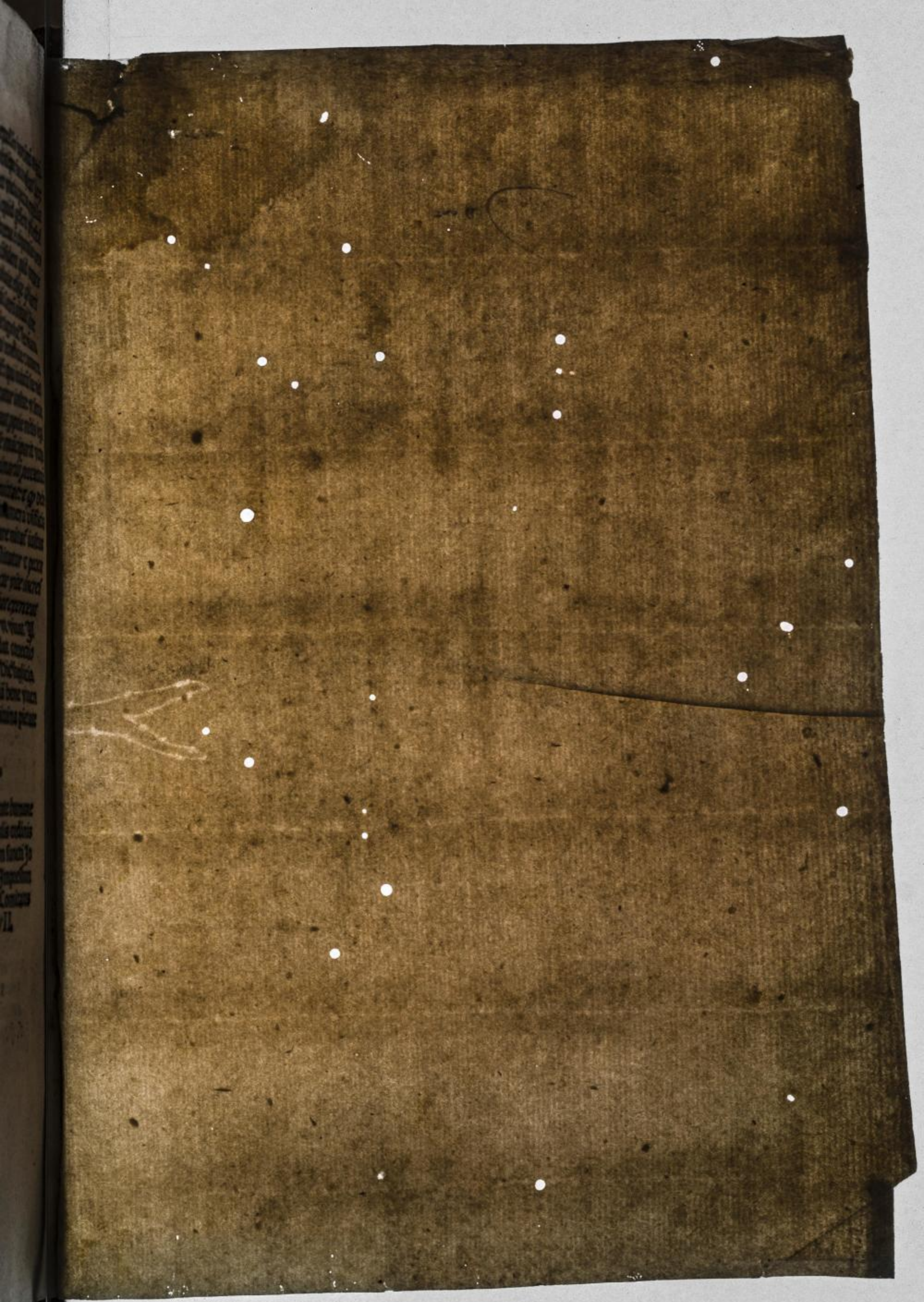
¶ Hic est in omni parte in materia. ¶ Quod in omni parte in materia
baptisimū iohānis in nomine xpi rebaptizabuntur. Quod in omni parte
sub materia idebitate ad hanc rationem legis. Quod in omni parte
Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
ut baptisatus confertur a hinc in regeneratū in factu. Quod in omni parte
sacris. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
¶ Quod rebaptizata optebat illos de necessitate salutis. Quod in omni parte
poraliter in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte rebaptizata

¶ Baptisimū xpi in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
rebatizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
De cuius consuetudine est immerfio causans immutabilitatē
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
¶ Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte

¶ Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte

¶ Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte
in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte in materia rebaptizabuntur. Quod in omni parte

Fragment of text from the left edge of the page, partially obscured by the binding. The text is in a Gothic script and is mostly illegible due to fading and the angle of the page.

